

Kršćanskoj sadašnjosti zahvaljujemo što nam je i ove godine pomogla pruživši svoje usluge za umnožavanje materijala za Tjedan.

2. HOMILIJE NADBISKUPA MONS. DRA FRANJE KUCHARICA

I

»Idi k onima kojima te šaljem...« (Jer 1,7)

Draga braćo svećenici!

Čuli smo danas u Evanđelju Isusa kako umornim apostolima govori da pođu na samotno mjesto i da se odmore! Poslao ih je u narod i imali su mnogo posla. Sada im je potrebno da se odmore i saberu. Međutim, narod je dohrlio k njima i na to samotno mjesto. Isus se sažalio nad tim ljudima. Uspredio ih je s raspršenim ovcama bez pastira i počeo ih je učiti Božju riječ.

Nije li to uvijek ista stvarnost? Isus Krist, Bogočovjek u Crkvi prisutan, uvijek odabire svoje poslanike i šalje ih k narodu! On ih odabire slobodno i s ljubavlju.

U prošlogodišnjem svećeničkom tečaju razmišljali smo o sebi, što je to svećenik, tko je to svećenik, Sinoda nam je ponovno potvrdila staru vjeru Crkve da je svećenik čovjek koji je u sebi čuo poziv Kristov i odazvao se zovu svoga Gospodina. Svećenik je čovjek koji se predao Isusu Kristu punom odlukom, cijelim bićem i za cijeli život. I kad se predao Bogočovjeku, on ga je napunio svojim darovima, obogatio svojom Porukom, ovlastio svojim poslanjem, uključio ga je u svoje djelo, u svoju ljubav i poslao ga k ljudima.

Zar ljudi ne osjećaju unutaršnjim poticajem Duha Svetoga da im taj čovjek Kristu predan i od Krista poslan ima nešto dati?

Ljudi su se tiskali i oko apostola, kaže Evanđelje, sluteći da im ti ljudi imaju nešto dati, nešto im donose. Sto? Velike darove Božje! Ljudi obogaćeni tim darovima žive svijetlu puninu života, jer su obogaćeni svjetlom Istine, očišćeni u Krvi Jaganjca, hranjeni njegovim tijelom, i savjest im postaje čist glas Božji po riječi Božjoj koja je u njihovu srcu da je vrše!

Sigurno je, kad se među ljudima pojavi čovjek Božji — a Sinoda je snažno naglasila da je svećenik čovjek Božji s posebnim poslanjem — oni osjete da imaju nekome povjeriti svoje misli, da mogu na nekoga nasloniti svoju savjest i svoje srce.

U prošlogodišnjem tečaju razmišljali smo o sebi! Ove godine otvaramo se prema drugima, prema ljudima jer smo za to poslani. Razmišljamo posebno u obitelji!

Svećenik u svojoj velikodušnosti, dosljednosti i vjernosti stoji uvijek uz čovjeka, uz obitelj, uz svoj narod. S ljudima smo u ime Kristovo i on po nama djeluje među njima!

Isus nas šalje da budemo s onima koji trpe, da pođemo k onima koji su pali da ih podignemo, da ohrabrujemo progonjene zbog pravde u njihovu poniženju. Svaki čovjek treba Božju riječ da ga rasvijetli i Božju milost da ga spasi.

Tako smo uključeni, rekao bih, i u sudbinu obitelji, temeljne stanice iz koje se rađa čovjek kao član svoga naroda, da onda krštenjem bude rođen i u zajedništvo Crkve Božje.

I u današnje vrijeme, u suvremenom svijetu i u ovim prilikama svećenik je silno potreban čovjeku, obitelji, narodu.

Darujući se Isusu Kristu, darovao se i svome narodu u kojem je nikao, u kojem živi i za koji živi.

Za život ljudi nužne su temeljne duhovne vrednote koje svećenik neprestano naviješta. Ima vrednota od kojih se živi i za koje se umire!

Baš u vrijeme Sinode iznesen je pred naše oči jedan svećenički lik i jedan svećenički život u kojem je punim sadržajem bio ostvaren smisao svećeništva.

Bio je to bl. Maksimilijan Kolbe.

U logoru Oswieczcim, posve izjednačen sa svojom patničkom subraćom, prisutan među njima, dijeleći njihovo progonstvo i poniženje, nikad nije zabravio da je s njima u posebnom odnosu i službi, jer je svećenik. Hrabrio je, podizao, tješio, zračio svjetlost svojim nasmiješanim očima u kojima se nije gasio sjaj ljubavi. Zato su se logoraši oko njega tiskali!

Nakon što se ponudio da umre za čovjeka, ali ne samo za jednoga nego i za njegovu obitelj, okrutni komandant logora bio je začuđen, iznenađen i upitao ga je: tko si ti? Kolbe ne smatra svoje ime bitnom oznakom svoga identiteta — ta u logoru je ionako bio samo broj — već svojim identitetom smatra svoj poziv i odgovara: ja sam katolički svećenik! Time je ispovjedio svoj smisao da je njegovo biti uz progonjene i da je njegovo poslanje umrijeti za drugoga. Tako je učinio Veliki i Vječni Svećenik Isus Krist!

Velika je nesreća za jedan narod ako njegovi svećenici počinju sumnjati u svoj smisao i ako počnu misliti da su mu kao svećenici nepotrebni.

Ne sumnjajmo u to, potrebni smo svome hrvatskom narodu. On nas je trebao u svakom vremenu, on nas treba i danas. Treba nas kao prijatelje obogaćene Božjim poslanjem. Treba nas kao ljubitelje istine koji će mu reći pravu riječ, jer mu neće govoriti ljudsku riječ nego Božju u svoj njezinoj širini, dubini, s bogatstvom njezina sadržaja.

Zar nije obiteljima potreban svećenik? Kršćanskoj je obitelji svećenik nenadoknadiv pomoćnik. Riječju Božjom rasvjetljuje savjest oca, majke, djece i učvršćuje to zajedništvo istinom i milošću Božjom. Od toga će obitelj biti zdrava, čvrsta i vjerna.

Draga moja braćo, sudbina jednog naroda odlučuje se u obitelji.

Kakve god bile vanjske okolnosti, kako god one bile često nepovoljne i teške da stavljaju pojedinca i obitelj zaista u tjeskobne uvjete života, ipak moramo znati da se ne živi samo o kruhu. Svjetlo vjere i sakramentalna milost lijek su obitelji, a po tome i naroda.

Ne zaboravimo da je obitelj djelo Stvoriteljevo i da je ona na osobit način posvećena Kristovom spasiteljskom ljubavlju. Ona mora od te istine živjeti!

U ovom euharistijskom susretu s Gospodinom molimo milost da učvrsti našu pripravnost, kojom smo ulazili u svećeništvo, da budemo u službi svoje braće. Trebaju ono što im mi imamo dati. Neka naša legitimacija bude jasna svima: mi smo svećenici. Ja sam katolički svećenik i zato sam brat svakoga čovjeka, zato sam prijatelj svake obitelji, zato ljubim svoj narod i s njim živim, nadam se, trpim i radujem se navješćujući mu uvijek istinu i ljubav! Stidjeti se toga poslanja značilo bi stidjeti se samoga Isusa Krista i Crkve. Odreći se toga poslanja značilo bi odreći se tolikih mogućnosti da pomazemo braći u onom što im je najpotrebnije i u vremenu i u vječnosti.

Mi u svom narodu moramo biti prisutnost svjetla. Nikoga ne mrzimo, svakoga ljubimo. Moramo biti branitelji neotuđivih prava s kojima se rađa svaki čovjek, svaka obitelj i svaki narod.

Gospodin traži u ovom tjeskobnom vremenu od nas dosljednu velikodušnost. Vjerujte, ljudi će se tiskati oko nas, jer im treba Isus Krist. Neka Gospodin umnoži našu vjeru, učvrsti nadu i ojača ljubav. Amen .

II

»Reci sve ono što ću ti narediti« (Jer 1,7)

Draga braćo svećenici!

U prvom čitanju čuli smo kako Bog odabire i šalje proroka Jeremiju i govori mu: »Idi k onima kojima te šaljem i reci sve ono što ću ti narediti... U usta tvoja stavljam riječi svoje... da rušiš... i gradiš...« (Jer 1,7. 9,10) Božja je riječ i rušiteljska i graditeljska!

U pročitanoj pak odlomku Lukina Evanđelja čuli smo Gospodina kako ne dopušta nikakvog cjenkanja i kompromisa onima koje poziva da ga slijede. Onome koji se nudi da ga slijedi, otkriva tu svoju zahtjevnost riječima: »Sin čovječji nema gdje nasloniti glavu« (Lk 9,58). Pozvanome pak koji bi

želio odgoditi odaziv da pokopa svoga oca, jasno govori: »Pusti mrtve... neka ukopavaju svoje mrtvace. A ti hajde i navješćuj kraljevstvo Božje« (Lk 9,60). Onome koji bi želio još oprostiti se sa svojim domaćima, ima još neke račune i neke niti koje ga vežu. Isus odvraća: »Nitko tko stavi ruku svoju na plug te se obazire natrag nije prikladan za kraljevstvo Božje« (Lk 9,62).

Ovih dana obitelj je predmet naših razmišljanja. Promatramo je s moralnog, dogmatskog, psihološkog, sociološkog stanovišta. Uočavamo teške probleme i mračne perspektive. Dolazi se možda čak do beznadnih konstatacija kao da svijet u svom hodu silazi u jedan apsurd, u disgregaciju ne samo obitelji nego i samoga čovjeka!

Gdje je konačni i duboki uzrok tome? Spominju se mnogi uzroci i mnoge okolnosti suvremenog svijeta i ove tehničke civilizacije u kojoj živi suvremeni čovjek. Sigurno je da mnogo toga doprinosi krizi obitelji, ali mi vjernici tražimo onaj najdublji uzrok.

Uvjereni smo da odgovor nalazimo u Sv. pismu! Ono nam od svoje prve do posljednje stranice tumači misterij cijele povijesti. Bog ulazi u savez s čovjekom da bude zajedno s njim graditelj ljudskog života. Kad se čovjek iznevjeri tome savezu s Bogom istine i ljubavi, ruši temelje svoga života.

Progresivna ateizacija suvremenog svijeta, da čovjek isključuje Boga iz svoga života, da Bog više nema smisla u gradnji svijeta — sve to ne može ostati bez dubokih i kobnih potresa u čovjeku, u obitelji i čovječanstvu!

Disgregacija čovjeka počela je s prvim grijehom. Disgregacija izvire iz pobune čovjeka protiv Boga. Iz Objave znamo da je riječ Božja graditeljska, ona gradi čovjeka. Volja Božja usvojena ljudskom slobodom i ljudskom savješću izgrađuje veličinu čovjeka. Grijeh uvijek razara ljudski život! Stoga grijeh nikada ne može postati graditeljski zakon života!

Kad čovjek odbacuje Boga, grijeh proglašava zakonom!

Međutim, Bog ne može i Bog nije htio kapitulirati pred grijehom, pred zlom, pred ljudskom pobunom. Dokazuje to svojom objavom, svojim govorom čovjeku, svojim dolaskom u našu povijest.

Objava nam čvrsto svjedoči kako je Bog svojom apsolutnošću jedini temelj na koji se može položiti ljudski život.

Na početku Sinode čitao je nadbiskup Bartoletti tzv. »Panoramu« Crkve i svijeta. Što je to u Crkvi i svijetu što nas raduje, što nam daje nadu, a što je to što nas zbunjuje i plaši. Ta je »Panorama« sastavljena na temelju svjedočanstava gotovo svih Biskupskih konferencija svijeta. Uza sve svjetlo, što ga konstatira, otkriva »Panorama« i tamu. Ne zatvara oči pred stvarnošću. Svojom analizom misaonih struja otkriva jednu strahovitu napast za Crkvu u suvremenom svijetu.

Što otkriva?

Kad gledamo situaciju čovjeka i današnjeg društva u njegovu procesu života, iz kojeg je Bog sve više odsutan, vidimo da se ljudi sve više navikavaju na tu stvarnost i dolaze do uvjerenja da je Bog zapravo i nepotreban.

Iz takvih raspoloženja, pod pritiskom takvog uvjerenja, rađa se velika sumnja u istine i načela. Postavlja se u pitanje vrijednost istina, koje smo smatrali trajnima, stavljaju se pod upitnik načela koja smo držali nepromjenljivima. Sve je, kažu, pod upitnikom! Da li zaista te istine što ih je Crkva vjerovala i naviještala kao apsolutne, i da li ta načela što ih je Crkva ispo vijedala kao apsolutne uvjete ljudskog rasta i dostojanstva imaju i danas svoj smisao kad je ljudsko znanje stavilo u ruke čovjeka toliku moć? Mogu li te istine ići zajedno sa suvremenim mentalitetom koji čovjeka smatra ciljem svih njegovih opcija i apsolutnom normom svih njegovih akcija ne priznavajući nikakve ovisnosti o Transcendentnom i Apsolutnom? Takav mentalitet, da je čovjek apsolutna norma dobra i zla, postaje velika napast i za samu Crkvu danas!

Čuli smo u »Panorami« da postoje ideje koje pokušavaju relativizirati sve apsolutno. U Crkvi postoje tvrdnje, hipoteze, teorije koje su sasvim protivne tradicionalnoj nauci Crkve i učiteljstvu (ib. str. 18). Ide se, tobože, za tim da se prilagodi suvremenom čovjeku.

To, dakako, nije moglo ostati bez teških posljedica u životu Crkve.

Kad čitamo Sv. pismo, Bog nam se u njemu objavljuje apsolutnim. Njegova je volja apsolutna norma i njegova je ljubav apsolutno opravdanje da mu se čovjek preda, povjeri i da ga sluša.

Bog zahtijeva poslušnost radi ljudskog dobra!

Kad šalje Jeremiju da bude rušitelj i graditelj, stavlja mu u usta svoje riječi i zahtijeva da ih navijesti. Božja je riječ rušiteljska jer ruši zlo u čovjeku, grijeh, pobunu koja u čovjeku tinja ili bukti. Apsolutna volja Božja jedina čovjeka oslobađa!

Božja je riječ graditeljska onda kad je od čovjeka prihvaćena i postaje temelj ljudskog života. Nije li Isus Krist rekao da su njegove riječi istina i život?

Kriza je u Crkvi nastala kad su stavljeni u pitanje njezini temelji. Nije to bio sukob, recimo, zbog manipulata.

Čuli smo u »Panorami« da se stavlja u pitanje Božja egzistencija, Božanstvo Kristovo, otkupljenje i uskrsnuće, djevičanstvo Bogorodice, Euharistija, prekogrobni smisao čovjeka. Moralna se načela potpuno prilagođuju ljudskoj odluci i stoga grijeha nema. Tu su uzroci pomutnje. Sto nam je vjerovati i što nam je činiti?

Dirnute su fundamentalne istine vjere i fundamentalna načela života. Ljudi Crkve postali su djelomično žrtvom stalne propagande koja dolazi iz svijeta i koja krivo shvaća čovjeka, krivo tumači ljudsku povijest i krivo postavlja slobodu čovjeka.

Što je to sloboda čovjeka? U nadbiskupskom Sl. vjesniku napisao sam malu meditaciju pod naslovom »Drama slobode«. Mislim da mogu tvrditi na temelju Sv. pisma, na temelju cijele tradicije Crkve i u svjetlu vjere Crkve da je sloboda čovjeka sposobnost, dar darovan razumnom biću, da ima mogućnost pozitivno odgovoriti Božjoj riječi.

Slobodnim prihvatanjem Božje volje zatvara se krug ljubavi između Boga i čovjeka. To je sav smisao slobode. To je istina o slobodi. Sloboda pak opredijeljena za zlo uvijek je frustrirana sloboda. U tome i jest njezina drama.

Ateistička koncepcija ljudske slobode sastoji se u tome da čovjek bude potpuno neovisan od Boga. Ovisnost o Bogu, o Apsolutnome, smatra se otuđenjem čovjeka. Trajna obvezatnost Božjih zapovijedi smatra se napadom na ljudsku slobodu, na ljudsko dostojanstvo, premda nam okrutnosti i poniženja, koja si čovjek kopa tom svojom »neovisnošću«, dokazuju da su zapovijedi Božje jedini čuvar ljudskog dostojanstva radilo se o pojedincu, obitelji ili cijeloj ljudskoj zajednici. Međutim, ta napast je tako jaka da utječe i na Crkvu.

Svi se moramo osvijestiti i moramo biti načistu s time što mi vjerujemo, što naviještamo, kojim načelima možemo liječiti čovjeka i spasiti obitelj. Da li time spašavamo čovjeka da kapituliramo pred sociološki utvrđenom činjenicom da moderni čovjek nije sklon prihvaćati norme iz transcendentnog izvora? Ili moramo ustrajati i nadalje u vjeri da čovjek biva osmišljen samo apsolutnom istinom i apsolutnom dobrotom koji njegovoj slobodi ne govori da i ne nego da ili ne?

U svim promjenljivostima svijeta i društva čovjek ostaje čovjek i sretan može biti u istinskom smislu samo kao Božji čovjek, ostvarujući u sebi sličnost s Bogom.

Napasti kapitulacije pred umnoženim zlom moramo se oduprijeti svom snagom svoje vjere.

Ne možemo biti ravnodušni prema idejama koje već od svoga početka ne zvone zajedno s vjerom Crkve, a u svom konačnom domišljanju svele bi kršćanstvo na čisto zemaljsku ideologiju. Kršćanstvo se ne iscrpljuje samo u socijalnoj pravednosti! Ono je neizmjereno bogatije i punije. S neba je, ne sa zemlje! Ono ne smije izgubiti nikada iz vida veličanstvenu stvarnost Boga živoga, veličanstvenu stvarnost Bogočovjeka, veličanstvenu stvarnost vječnosti, milosti ali i strahovitu stvarnost grijeha i njegovih razornih posljedica u vremenu i vječnosti!

Nije to nikakva usluga ni pažnja prema čovjeku, ako se počne cjenkati o načelima koja su zapravo njegov život! To je stvarno izdaja čovjeka! Grijeh je uvijek degradacija čovjeka!

Ako se mladima ne priopći sva istina, cijela Božja riječ, onda je to demagogija, a nipošto pedagogija. Sv. pismo demagogiju odbacuje na svakoj stranici. Bog nije nikada demagog! On je božanski pedagog. Razumije ljudsku slabost i ljudsku ograničenost, i zato je objavio svoje milosrđe, ali nikada nije kapitulirao pred grijehom da bi ga priznao načelom. Na žalost, danas se podliježe napasti da se grijeh prihvaća kao načelo! Što se može kad svi tako žive — čujemo često od mnogih ljudi.

Tako je i s obiteljskim moralom. Jedan biskup iz jedne zemlje, gdje je Crkva u teškim uvjetima, lišena slobode, gdje ljudi trpe poniženja zbog svoje vjere, rekao je da ih nije tako duboko pogodila situacija njihova života kako ih je duboko ražalostila situacija u slobodnoj Crkvi očitovana tako ogorčanim napadima na encikliku «Humanae vitae» i na encikliku o celibatu. Da li ima vrednota od kojih se živi i za koje se umire? Ako se usvoji relativizam i subjektivizam ovog sekulariziranog svijeta, onda takvih vrednota više ne bi bilo.

Ako bude moralni razvoj svijeta išao takvim pravcem, što će biti za pedeset godina? Teško je biti prorok! Ali ta progresivna disgregacija dovest će supercivilizirano ljudsko društvo do takve degradacije da će biti bogato intelektualnim i biološkim kretenima; ili će već prije zapaliti svoj svijet. Igra s istinom je igra sa smrću. Psalmista govori da je baš time čovjek kažnjen što je prepušten zlim željama svoga srca.

Ako je Bog potpuno odsutan iz ljudskog života, i iz obiteljskog života, ako Bog više nema što reći ljudskoj savjesti, jer je ona sama sebi dosta, onda čovjek više ne ostvaruje Božju misao u samome sebi. U tome je uzrok njegove propasti.

Ima istina i životnih načela koja ne mogu biti stavljena u pitanje, ako se ne želi staviti u pitanje sam čovjek, njegova budućnost i njegova sudbina. Grijeh ne može biti načelo života!

Čuli smo danas jedno svijetlo predavanje. Kad bi svaki od tri tisuće svećenika u hrvatskom narodu odgojio samo po deset ovakvih obitelji koje će svjesno živjeti Božju riječ kao apsolutnu normu svoga života, imali bismo lijepi broj obitelji koje bi postale kvasac obnove.

Božja su načela tako velika i tako duboka da se ljudskoj slabosti, koju umnažaju pritisci vanjskih uvjeta života, ta načela zaista čine nedostizivima, ali barem bi ih trebalo uvijek smatrati vrijednima! Atmosfera suvremenog svijeta, iz koje je Bog otjeran, a koja je ispunjena tolikom propagandom koja se obogaćuje na račun zavodačenja ljudskih savjesti, ne pomaže današnjem čovjeku i suvremenim obiteljima da ostvaruju dostojan život.

Mi se ne možemo zadovoljiti samo sa sociološkim konstatacijama i prognozama na temelju kojih se često propisuje kriva terapija. Vjera nas uči da moramo Boga uvesti u ljudski život da bismo taj život liječili.

Poslanje je Crkve da svjedoči svijetu Boga života, njegovu riječ i zahtjeve. Bog ima pravo obvezati čovjeka svojom voljom da ga spasi!

Rečeno je sinoć da moramo svratiti pažnju na čovjeka pojedinca i odgojiti ga da bude svjestan u vjeri. I to je istina. Samo istina ga čini svjesnim. Crkva ne smije povlačiti zahtjevnost Božje riječi! Mladima treba naviještati nevinnost, a ne slobodnu ljubav. Obiteljima treba otkrivati u čemu je njihov spas i dostojanstvo a ne proglašavati ih slobodnima od načela što ih Crkva propovijeda. Riječ Učiteljstva ima uvijek svoju važnost i težinu, i nije dopušteno ni pošteno odbacivati tu riječ i slijediti hipoteze. Papa, biskupi, svećenici i vjernici, svi smo podložni Božjoj riječi i samo poslušnošću joj ostajemo vjerni! Svi smo odgovorni kako Božju riječ prihvaćamo i kako od nje živimo.

»Panorama« je upozorila na opasne skretnice koje mogu biti katastrofalne za poslanje Crkve.

Čovjeku koji se utapa treba dobaciti čvrsto uže, a ne bacati mu slamke! Obitelji koje žive iz vjere, ostvaruju život svjetla. Kažu da je Heine stojeći s jednim svojim prijateljem pred katedralom u Kölnu zadivljen rekao: To su gradile dogme, a ne mišljenja! Velika se djela ne mogu graditi na hipotezama, nego na istini. Ljudski život je najveća zadaća, i on se ne može ostvariti u svom svojem dostojanstvu na mišljenjima, nego na dogmama, a to znači na Apsolutnome.

Draga braćo svećenici, ako budemo imali tri tisuće svećenika koji znaju kome su vjerovali i što vjeruju i koji to žive punim uvjerenjem i naviještaju punim uvjerenjem malenima i mladima, obiteljima i svima, budite uvjereni da riječ Božja neće ostati bez ploda. Rušit će zlo i gradit će novi život. Kako je riječ plodna u obiteljima koje smo danas čuli! A tko im je pomogao? Sigurno su imali tu milost da su imali za suradnika u svom rastu svećenika kao čovjeka duboke vjere.

Budimo uvjereni, narod Božji upire na nas pogled; narod Božji nam još uvijek vjeruje kao poslanicima Božjim; vjeruje da smo poslani i da nam je u usta stavljena Božja riječ da učimo ono što nam je on zapovjedio. Narod Božji ne smije biti razočaran da bilo koji svećenik i bilo gdje klone i povlači istinu, da umanjuje istinu ili da je čak nijeće.

Premda sociologija konstatira žalosno stanje obitelji i svijeta, vjera nam daje svoje svjetlo i obvezu da nastojimo Boga opet vratiti u ljudske savjesti i tako skrenuti hod čovječanstva prema nadi.

Molimo tu milost. Na području ljudske duše uvijek smo nemoćni ako s nama ne djeluje Bog. On će s nama uvijek djelovati ako budemo posve njegovi! Amen.

III

»Na meni je Duh Gospodnji...« (Lk 4,18)

U današnjem Evanđelju čuli smo, kao i u prvom čitanju iz proroka Izaije, proroštvo o poslaniku Radosne vijesti: »Na meni je Duh Gospodnji, jer me pomazao. Poslao me da donesem Radosnu vijest siromasima, da navijestim oslobođenje zarobljenicima i vraćanje vida slijepcima, da oslobodim potlačene, da proglasim godinu milosti Gospodnje!« (Lk 4,18—19)

To se proroštvo u svoj punini ispunja u Isusu Kristu. Bogočovjek dolazi da oslobodi zarobljene, utješi tužne i navijesti milosnu godinu Gospodnju. To će se proročanstvo ispunjavati i u njegovim poslanicima.

I svećenik je pomazan Duhom Svetim da naviješta trajnu godinu milosti Gospodnje.

Gospodin uoči svoje muke obećaje apostolima Duha Svetoga. »Ja ću moliti Oca, i dat će vam drugog Branitelja koji će ostati s vama zauvijek: Duha istine...« (Iv 14,16—17)

Apostoli prepušteni samima sebi nisu bili sposobni da pravo shvate Kristov misterij i svoje poslanje. Upućeni na same sebe nisu bili sposobni niti da djeluju jer su bili ljudski slabi.

Primjer nam je Petar. Petar je vjerovao u Isusa Krista. »Ti si Krist, Sin Boga živoga!« (Mt 16,16) »Ti imaš riječi vječnoga života!« (Iv 6,68) To su Petrove ispovijesti vjere!

»Ako se doista i svi pokolebaju zbog tebe, ja se neću nikada pokolebati« (Mt 26,33). »Svoj ću život dati za te!« (Iv 13,37). To je ispovijest Petrove ljubavi. Isus ga upozorava na njegovu slabost kad mu kaže: »Svoj ćeš život dati za me?... Zaista, zaista, kažem ti, sigurno pijetao neće zapjevati dok me triput ne zaniječeš« (Iv 13,38).

Eto, to je Petar! To je čovjek. Sam po sebi je slab u odnosu prema Bogu, prema velikom misteriju Ljubavi i Istine! I Petar je iz straha pred progonom i trpljenjem zatajio Isusa!

Poslije Isusova uzašašća što čine apostoli? Sabiru se oko Majke našega Gospodina i mole. Mole da dođe obećani Branitelj, obećani Duh istine. I na Duhove ostvaruje se čudesna objava Duha Svetoga. Dolazi u vihoru i znaku vatre, u znaku svjetla i topline. Obecanje Isusovo je ispunjeno. Apostoli su pomazani Duhom Svetim da budu poslanici Radosne vijesti.

Gledajte sada Petra! On i apostoli s njime, obogaćeni novim bogatstvom, rasvijetljeni i ojačani propovijedaju bez straha. Duh Sveti prožima njihov razum! Kako su se sada proširili horizonti njihove misli, kad im je Duh Sveti protumačio istinu. Duh Sveti im otkriva Misterij Krista i njihova poslanja.

Duh Sveti je zahvatio njihovu volju i prožeo svu njihovu slobodu da su tek sada neopozivo i svom slobodom svoga bića darovali Isusu Kristu i njegovu djelu. Duh Sveti je prožeo njihovo srce, sav njihov afektivni život. Planula je u njima velika ljubav koja će biti tako jaka da će ih nositi kroz sav život i sve patnje, da će ih nositi konačno i u mučeništvo kao posljednje svjedočanstvo ljubavi.

Petar, tako ljudski slab u svojoj zataji, sada je tako jak Duhom Svetim i govori bez straha. Naviješta uskrsnuće Isusa Krista i spasenje po njemu pred mnoštvom u kojem se nalaze vjerojatno i oni koji su vikali na veliki petak: Raspni ga! Govori u Jeruzalemu gdje stoluju oni koji su Isusa poslali nevinu u smrt. Ali nema straha.

Ali Duh Sveti ne samo da nadahnjuje Petra nego Duh Sveti je potreban da pripravi tlo za Božju riječ. Duh Sveti djeluje u onima koji Petra slušaju. »Kad to čuše, duboko se u srcu potresoše... (Dj 2,37). Duh Sveti djeluje u njihovom razumu. Otkriva im vidike kao da slijepima vraća vid, da zaista vide nevidljivo. Duh Sveti djeluje u slobodi tih slušatelja koji su pozvani, kojima je objavljena ponuda, i on pripravlja tu slobodu da prihvati Isusa Krista. Duh Sveti također grije ta srca, možda hladna, da se i u njima probudi ljubav.

»Oni, dakle, prihvatiše njegovu riječ i krstiše se. Tako se onoga dana pridruži Crkvi oko tri tisuće ljudi« (Dj 2,41).

Djela apostolska svjedoče nam da je tako počela živjeti Crkva. Rodena je iz vode i Duha Svetoga. Snagom Duha Svetoga iz Isusa Krista trajno raste zajednica vjere, nade i ljubavi.

Duh Sveti je prisutan u Crkvi! On sabire sve te članove Crkve u veliko zajedništvo! On ih ujedinjuje iznutra, u njima samima. Sabire ih jednom Istinom kroz njihovo srce, misao i slobodu! Ujedinjuje ih spoznajom naviještenog objektivnog sadržaja vjere — Depositum fidei — koji je prihvaćen subjektivnim odgovorom Božjoj ponudi. To je čin naše vjere i u njemu je prisutan Duh Sveti!

Duh Sveti sabire od mnogih veliko zajedništvo milosti, života.

Otkupljenjem čovjeku je otvoren put u puninu života Presvetog Trojstva. Tu puninu života morali bismo živjeti u sebi!

Možda se danas u Crkvi zanemaruje ta nutrina, taj misterij unutarnjeg otkupljenog čovječjeg života.

Prošle godine izišla je u Njemačkoj (Freiburg—Herder) knjiga pod naslovom: Seelsorge — eine vergessene Aufgabe — Dušobrižništvo — zaboravljena zadaća.

Pisac želi ponovno upozoriti da čovjek ima svoj unutarnji život, svoj unutarnji svijet i nadsvijet, i svećenik je poslan tom čovjeku da svojim poslanjem bude suradnik Duha Svetoga u rastu toga unutarnjeg života.

(»Er ist ihrer Innenwelt zugeordnet. In einem Bildwort könnte man deshalb den Priester bezeichnen als den Fachmann der Innenwelt, genauer, der christlichen Innenwelt« — str. 15.)

Mi vjerujemo ono što je Crkva uvijek vjerovala da se krštenjem zaista nešto događa u čovjeku. Što se događa? Duh Ljubavi izljevava se u nutrinu čovjeka, u njegov unutarnji svijet, i diže ga u nadsvijet, unosi ga u život Trojstva. Uneseni smo u Bezdan Života, Svetosti, Ljepote! U sebi nosimo Trojstvo! Božji Život!

Bilo je rečeno kod krštenja: Izidi, nečisti duše, i daj mjesto Duhu Svetomu, Utješitelju!

I jer je to život, taj život ima zakon rasta, to je božanska dinamika koja bi morala biti u nama sve djelotvornija i životvornija! Kroz taj nas život Duh Sveti povezuje u veliku zajednicu svetih. Ta se zajednica proširuje i preko granica vremena i prostora u veliku zajednicu Općinstva svetih. Kako je to veličanstvena vizija zajednice koju Duh Sveti ostvaruje u Crkvi na zemlji, u čistilištu i na nebu! Kakvo je to bogatstvo i veličina zajedništva! U Trojstvu smo povezani s nebrenom braćom!

Iznutra smo povezani jednom vjerom, vjerujući isti Credo, ali i stanjem milosti, stanjem ljubavi, koja nas mora činiti jedno! Duh Sveti je uvijek gradiatelj jedinstva Crkve!

Sto se protivu Duhu Svetomu? Već je Sv. Pavao upozoravao da ne bismo žalostili Duha Svetoga. »Ne žalostite Duha Svetoga Božjega, kojim ste zapečaćeni za dan otkupljenja!« (Ef 4,30)

Sv. Pavao upozorava: »Ne znate li da ste hram Božji i da Duh Božji prebiva u vama?« (1 Kor 3,16). Upozorava da ne razorimo taj hram!

Ono što se protivu Duhu Svetomu u našem osobnom životu, njegovoj prisutnosti i njegovu djelu u nama jest grijeh. Budući da su ljudi danas suviše izvučeni iz svoje nutrine, suviše prilijepljeni za vanjske stvarnosti i idu samo za vanjskim učincima svoga djelovanja, omalovažavaju i taj unutarnji božanski život i tu najdublju tragediju čovjeka kad se ugasi u nama taj božanski život. A gasi ga čin naše pobune kojom kažemo: izidi, Duše Sveti!

U ovom životu uvijek smo na raskršću i na ispitu! Uvijek možemo nešto božanstveno i veliko dobiti, ali i izgubiti!

Stoga naš život nije bez borbe! Taj božanski život u nama ne čuva se bez napora i bdjenja! Bdižite, rekao je Isus! Apostol nas upozorava da dragocjeno blago nosimo u krhkim posudama.

Budite uvjereni, draga braćo svećenici, ni *napasnik* nije pasivan. Misterij povijesti ima svoju dubinu u kojoj ne djeluju samo ljudske sile! U tim dubinama povijesti djeluje Bog, i mi to djelovanje na poseban način pripisujemo Životvorcu, Duhu Ljubavi. U tim dubinama djeluje i *napasnik*.

Stoga je velika dužnost čovjeka da ostaje uvijek u prijateljstvu s Duhom Svetim i da surađuje s Duhom Svetim! Duh Sveti želi našu odanost, poniznost, iskrenost i slobodno predanje. Poslušni Duhu Svetomu, uvijek ćemo ići pravim putem i bit ćemo uvijek graditelji zajedništva i čuvari jedinstva.

Prvi uvjet naše suradnje s Duhom Svetim je molitva. Treba moliti! Molitva je uvjet našeg osobnog rasta! Molitva je naša suradnja s Duhom Svetim u dimenzijama Crkve, svijeta i Kozmosa!

U svjetlu poruke cijeloga Sv. pisma otkriva nam se Božji poziv na molitvu. Molitva je najljudskiji izraz čovjekove ljubavi prema Bogu, čovjekove odanosti i povjerenja. Molitvom ulazimo u Božje društvo i otvaramo se Svjetlu koje nas želi obasjati (Iv 1,9).

Stoga nije moguće zamisliti svećenički život bez molitve. Pače ni ljudski! Molitva nije samo kršćanski izraz i zahtjev. Ona je univerzalna ljudska potreba, najdublji izraz ljudskosti! To potvrđuju sve naravne religije, i onaj dio čovječanstva koji još ne moli vjerom u Isusa Krista Oče naš!

Kažu za U Tanta, budistu, da je svakog jutra posvetio jedan sat svojoj meditaciji!

Draga braćo, ako dolazi u krizu molitva, vjerujte, mnogo toga dolazi u krizu. Znam još iz svoje župničke prakse kako je bilo važno ujutro se sabrati i kako se smirenije ulazilo u posao i u susret s ljudima nakon molitve. Ništa nije tako važno kao što je važno osigurati vrijeme za molitvu! To nije nikada izgubljeno vrijeme. Dan započet molitvom obasjan je blagoslovom vedrine i smirenosti.

Molitva je nužna terapija za čovjeka. On je u sebi ranjen i tako razdijeljen! Ostvarivati svoj unutarnji sklad ne može bez Duha Svetoga. Duh Sveti je graditelj naše svetosti u suradnji s nama.

Sinoda je ponovno snažno naglasila molitvu, meditaciju, osobito meditaciju Sv. pisma, Euharistiju!

Velika opasnost u suvremenom svijetu, a i u suvremenoj Crkvi, jest u tome da se zanemaruje briga za unutarnji život.

Ima možda i svećenika koji su prestali moliti. I to je jedan od uzroka da su nastale duboke krize.

Božanski život u nama treba svoju hranu. Ako se čovjek stalno hrani mislima i slikama — i u našim se rukama nađu možda časopisi s određenim ilustracijama, a isto tako ekrani i filmska platna hrane čovjeka kojekakvim prizorima — ako čovjek stalno ulazi u okolnosti i situacije u kojima se uzbuđuje njegov unutarnji nered, sigurno je da će sve više slabiti smisao za duhovne vrednote. Gubi smisao za božansko i nadsvijet i dolazi do pada koji konačno ubija u čovjeku božanski život.

Čovjek se mora hraniti Bogom! Moliti, razmatrati Sv. pismo ne kao kritičar, nego kao molitelj, a onda osobito primati sv. pričest, sve to znači u sasvim određenom smislu hraniti se Bogom! Time čovjek postaje sve svjetliji, jači, revniji.

Međutim, molitva nije samo uvjet našeg unutarnjeg života. Molitva je, također, osobit način i izvanredna mogućnost naše suradnje s Duhom Svetim da utječemo na rast Crkve i sudbinu svijeta!

Kada molim, onda u meni moli cijela Crkva. Ali ne samo cijela Crkva! Hoću da u meni moli cijelo čovječanstvo. I ne samo cijelo čovječanstvo. Hoću da u meni moli Kozmos! Time se u meni konačno nalazi ona riječ koju ne mogu izreći galaksije a koju mogu izreći ja, čovjek, kršćanin, svećenik! U ime Kozmosa, koji je čitav stvoren, sav darivan od te vječne stvaralačke Ljubavi, u meni se molitvom nalazi riječ ljubavi i tako se zatvara krug ljubavi između Stvoritelja i Kozmosa u mom srcu koje moli!

Zelio bih ovdje spomenuti jednu činjenicu, jednostavnu kao što su jednostavne evandeoske parabole, ali koja nam tumači baš tu tajnu.

Tu ponovno moram naglasiti veliko zajedništvo Općinstva svetih! Stovanje svetih moralo bi u nama buditi tu radost da mi nismo sami. Mi po njima i s njima pripadamo nebeskoj obitelji. Mi smo u nebu od njih ljubljeni i u nebu smo od njih zagovarani. U toj velikoj nebeskoj obitelji, rekao bih, zagovorničkoj obitelji uz Isusa Krista, sigurno na prvo mjesto dolazi Bogorodica!

Nije slučajnost da su Djela apostolska naglasila prisutnost Marije u apostolskoj zajednici koja je molila za dolazak Duha Svetoga. Općinstvo svetih je živa stvarnost! Nisu to mrtvaci. Nosi čovjek u sebi neugasivu stvarnost u kojoj ostaje zauvijek ili njegova ljubav ili njegova mržnja.

I zato jer je Općinstvo svetih aktivna ljubav, Bog dopušta očite zahvate u ljudsku povijest! U tom svjetlu promatramo i razmatramo od Crkve proučena i potvrđena ukazanja Bl. Djevice u povijesti Crkve.

Ona su dokaz Marijine brige za sudbinu čovječanstva!

Događaj Fatime ima jednostavnost, ali i dubinu parabole!

Neki dan dospjela mi je u ruke jedna knjiga u kojoj su zapisnici preslušanja Lucije, Franje i Jacinte, i analizirani su dijalozi Djevice s djecom! Zanimljivo je u svojoj jednostavnosti! Kako je Bog jednostavan u svojim postupcima! Kako je bio jednostavan Betlehem i maleni Isus na rukama Majke!

Djeca u Fatimi ne znaju ništa, ne znaju za svijet dalji možda dvadeset kilometara od svoje kuće, ali imaju jednostavnu i čistu vjeru, koju, ih je mama učila, i znaju moliti kronicu.

Presveta Djevica baš s tom neukom i jednostavnom djecom govori o sudbini svijeta u XX stoljeću. Govori o budućnosti, o ratu koji će svršiti, o ratu koji će doći, o uvjetima mira ili nemira.

Ali, gledajte Duha Svetoga u toj djeci! Njihovi odgovori na istragama, i na istragama pod prijetnjom smrti, tako su jednostavni, čvrsti, neopozivi, obasjani Duhom Svetim. Kad analiziramo njihovu ljubav kao odgovor željama Djevice, ne možemo je razumjeti bez Duha Svetoga. Djeca s radošću i punom vjernošću prihvaćaju molitvu i pokoru i svjesna su da tom molitvom i pokorom s Bogom sudjeluju u gradnji svijeta; djeca su bila svjesna da mogu molitvom utjecati na tok povijesti i da mogu učiniti čovječanstvo boljim i sretnijim. Izjave Franje i Jacinte u njihovoj bolesti potvrđuju tu svijest rasvijetljenu Duhom Svetim. Nose u sebi Crkvu i svijet, velike brige i velike želje da se ljudi obrate i da Crkva i svijet budu pošteđeni od velikih nevolja! Djeca na te nakane sebe daruju!

Da li dovoljno razmišljamo o tim dimenzijama molitve?

Stoga nam mora biti razumljiv zahtjev Crkve da svećenik moli za druge, za svu svoju braću, osobito za one koji ne mole ili neće moliti! Draga bi morala biti ta dužnost svećeniku!

Sigurno ima ljudi do kojih nikada ne možete doprijeti osobnim kontaktom, ali možete doprijeti do dna njihove duše svojom molitvom u Duhu Svetom!

Bog hoće našu molitvu! Čuo sam da je jedan svećenik-redovnik rekao: što će Bogu moja molitva? Što je on blaženiji po mojoj molitvi! Bogu ne treba moja molitva!

Bog nas ne treba, ali Bog nas ljubi i želi da budemo s njim veliki surađujući s njim u njegovu djelu.

Stoga je Sinoda u svom dokumentu o svećeništvu ponovno naglasila odlučno, snažno i jasno iduću linijom Sv. pisma, Koncila i cijele tradicije da je

nemoguć svećenički život bez dubokog unutarnjeg, duhovnog života! Tu je na prvo mjesto uključena Euharistija, meditacija Sv. pisma, osobna i komunitarna molitva, štovanje Majke Božje i svetih. To su nužni uvjeti ljudskog i kršćanskog rasta svećenika. Samo takav on može biti suradnik Duha Svetoga u gradnji Crkve da Crkva zaista bude vjerna, da bude sveta kroz naš život!

Riječ duhovnog svećenika bit će plodna jer će u njoj biti težina prisutnosti Duha Svetoga!

Petar bi bio govorio tvrdim srcima i gluhim dušama da Duh Sveti nije bio na djelu u njegovoj riječi. Sjeme riječi Božje može, istina, pasti i na kamen i u trnje i ostaje tada bez ploda, ali ljudsko srce nikada ne postaje dobra zemlja za tu riječ bez Duha Svetoga, a ostaje uvijek kameno tlo ako se zatvori Duhu Svetomu!

Draga braćo svećenici, u ovim ozbiljnim vremenima za svijet i Crkvu ne možemo ispravno shvaćati zbivanja bez Duha Svetoga! Ne možemo djelotvorno u njima sudjelovati bez Duha Svetoga. Duh Sveti mora biti u nama! Tada ćemo biti graditelji jedinstva sa svojim vjernicima, biskupima i sa Sv. Ocem! Crkva je od Isusa Krista tako organizirana i tako Duhom Svetim vođena!

Neka bude svaki na svom mjestu i svojoj dužnosti vjeran — različiti su darovi, ali je isti Duh — i bit ćemo jedno! To je Kristova želja! Neka to bude i naša molitva! Amen.

3. SUDJELOVANJE KRŠĆANSKIH OBITELJI U DJELU ZVANJA

Marin Srakić

Prema službenim crkvenim statistikama našu zemlju, uz Španjolsku i Meksiko, još nije zahvatila kriza opadanja duhovnih zvanja. Međutim, u zadnje vrijeme mi ipak primjećujemo da konstantno iz godine u godinu ulazimo u tu krizu, što pokazuju podaci iz najrazličitijih područja naše zemlje.

Drugi vatikanski sabor u dva svoja dokumenta, u dekretu *O službi i životu prezbitera* (PO 11) i u dekretu *O svećeničkom odgoju i obrazovanju* (OT 2), govori o »djelu zvanja« koje se ima provoditi na biskupijskom, međubiskupijskom i nacionalnom planu. Prema tim dokumentima biskup je sa svojim svećentvom pozvan da se brine za nova svećenička i redovnička zvanja na svom području. No ipak »glavni prirodni vrt u kome treba da se umnažaju svećeničke mladice i da cvijeće pupa i cvate«, rekao je već prije Pijo XI, »jest, bez sumnje, domaće ognjište u kome se kršćanski misli i radi«. U istom smislu govore i spomenuti saborski dokumenti, na primjer dekret *O svećeničkom odgoju i obrazovanju*: »Dužnost promicanja svećeničkih zvanja spada na svu kršćansku zajednicu, a to joj je činiti ponajprije punim kršćanskim životom. Ovome najviše pridonose kako obitelji, koje oživljene duhom vjere, ljubavi i pobožnosti djeluju kao prvo sjemenište, tako i župe u čijem plodnom životu sami mladi sudjeluju« (OT 2). Ankete provedene u svijetu i kod nas pokazuju da su velikim dijelom dosadašnja svećenička zvanja nicala u uzornim kršćanskim obiteljima. Taj podatak vrijedi napose za stara vremena kada su kršćanski roditelji smatrali čašću da im koje dijete prihvati svećenički poziv. Neki su, na žalost, čak i silili svoje sinove da prihvate svećenički stalež, iako se oni za to nisu osjećali pozvanima.

1 Za ilustraciju uzmimo Đakovačku biskupiju, koja iza rata po broju zvanja nipošto ne spada u red biskupija s nestašicom svećeničkih kandidata. U njoj se u zadnje tri godine broj kandidata za malo sjemenište smanjio za dvije trećine. Godine 1969. prijavila su se za prvi razred gimnazije 33 kandidata, prošle godne 22, a ove godine samo 12. Druge se biskupije nalaze u gorem položaju. Tako npr. prije nekoliko godina neke su biskupije bile prisiljene otvoriti malo sjemenište, jer su nam ostala sjemeništa bila prepuna. Ako stvari budu tekle kao dosad, te iste biskupije bit će prisiljene zatvoriti novosagrađena sjemeništa, a osnovni je razlog: ne prijavljuju se ni toliko kandidata da bi se u njima mogla održavati redovita nastava.

2 PIO XI, Enciklika o svećeništvu *Ad catholici sacerdotii fastigium*, 25. prosinca, 1935. Đakovo 1936, str. 56.